

Messadi

per la radunanza communal digls 29 d'avost 2022

Stimadas votantas e stimos votants

La suprastanza communal Az sottametta igl rapport e la proposta pertutgont igls affars suandonts.

Tractanda 2

Project d'investiziun «Arena da sport La Nars, Savognin»: cunsegliaziun e deliberaziun digl affar davart en credit supplementar per mangs digl cumegn d'urna Surses

Las votantas ed igls votants digl cumegn da Surses on approvo a caschung dalla votaziun all'urna digls 13 da mars 2022 en credit d'impegn da CHF 4'500'000.00 per construeir l'Arena da sport La Nars a Savognin.

Aint igl frataimp è la gronda part dallas planisaziuns detagledas terminada. Numerusas publicaziuns e las amprenas surdadas èn succedeidas. Cun la badigleida digls 4 da fanadour è igl project nia mess an veia.

A basa dallas offertas antradas scu er digl grad da planisaziun detaglea ègl da spitgier tg'igl credit dumando da CHF 4'500'000.00 vigna betg a tanscher per realisar igl project da construcziun scu preschento all'urna. I dovra en credit supplementar da CHF 1'100'000.00 (incl. TPV).

Argumentaziun

Igls costs supplementars supponias sa dattan antras dus factours principals: la toleranza aint igl preventiv da +/- 15% scu er la carascheia predominanta.

La toleranza ainten la stema da costs da +/-15%

Igl credit dumando igl mars da CHF 4'500'000.00 sa basava sen en stadi da planisaziun e sen ena stema da costs da +/- 15% per igls edifezis e las plazzas da sport inclusiv ena reserva da CHF 200'000.00. Las experientschas fatgas igls davos onns cun projects comunals demossan tgi la budgetaziun da +/-15% correespondeva per prest tot igls projects e tgi chels on savia neir realisos cun costs pi bass tgi previa. Ord chel muteiv èn la direcziun digl project e la suprastanza communal stadas persvadeidas tgi la reserva da CHF 200'000.00 vigna a tanscher.

Cun sviluppar e planisar anavant igl project an detagl è igl project nia adatto ed optimo. La consequenza è tg'igls costs èn s'augmentos, siva tg'igl credit è nia delibero. Numnadamaintg aint igl sectour digl restaurant, dallas plazzas da sport e lour surfatschas d'infrastructura scu er tar la concepziun digl conturn. Chellas midadas èn stadas necessarias d'ena vart sen basa da discussiuns cun experts. Cun preparar la publicaziun per dar a tschains igl restaurant ègl sa musso da l'otra vart tg'ins ò da piglier an meira en menaschi tg'è davert igl antier onn a La Nars. Chegl ò effectuo en svilup digl restaurant cun bistro ed autosarvetsch ad en menaschi cumplagn tg'è davert igl antier onn. Daple costs èn la consequenza.

Las optimaziuns ed adattaziuns on per consequenza tgi la toleranza dalla stema da costs da +15% stò neir tratga a nez digl tottafatg. Uscheia vignan caschunos - ultra dallas reservas gio calculadas da CHF 200'000.00 - anc costs supplementars da radond CHF 445'000.00.

Ve digl volumen uriund digls bietgs e dallas surfatschas dallas plazzas da sport è nia mido navot. Igl project corresponda anc adegna agl project preschento all'urna (nov bietg d'ustareia e

gastronomia, patinera artificia mobila 26*56m, treis novas plazzas da tennis e magasin separo cun frestgera).

Carascheia

Siva digl onn 2021 è sa mido bler segl mond. Surtot la ghera ainten l'Ucraina caschungena ena carascheia actuala da 10 - 15%. Las offertas dallas interpresas per las lavours publicitgeidas igl matg e zarcladour testifitgeschan chel svilup. La carascheia sen lenn, atschal, carburants e matergias sinteticas (beischels ed izolaziuns) caschungan costs supplementars d'anfignen 15%. Chegl sa mossa er an oters projects digl cumegn.

Igl mument ègl grev da far ena prognosa, scu tgi la situaziun economica globala e l'inflaziun associeida sa sviluppan igls proxims dodesch meis. Perchehl chinta la suprastanza communal da radond 10% pigl antier project Arena da sport La Nars (exclus èn honorars da planisaziun). Chegl ò per consequenza costs supplementars da CHF 445'000.00.

Reserva supplementara

Sa basond allas experientschas fatgas cun igl project Arena da sport La Nars, scu er perveia dalla politica mundiala intscherta, è neida risguardada en'ulterioura reserva da 4% da CHF 198'000.00.

Survista cumpletta dalla finanziaziun digl project

- Credit d'impegn approvo dalla votaziun all'urna digls 13 da mars 2022	CHF 4'500'000.00 incl. TPV
- Credit supplementar proponia	<u>CHF 1'100'000.00 incl. TPV</u>

Costs totals Arena da sport La Nars

CHF 5'600'000.00 incl. TPV

I sa tracta digl credit brut. An chel connex ègl da menziunar tgi chel import vign dischargea dallas contribuziuns da promoziun ampurmessas digl cantun Grischun (Uffezi per economia e turissem radond CHF 200'000.00 e fond da sport CHF 76'000.00).

Etappaziun

Cun publicitgier las lavours è sa mussada per l'egna la situaziun ansasez plaschevla tgi bleras interpresas on gio carnets d'ordinaziuns plagns. Per l'otra ins vign confrunto cun grondas malsiertads a fundamaint dalla situaziun dalla fiera mundiala pertutgont igls termins da furniziun. Perchehl ò la suprastanza communal decidia da construeir l'Arena da sport La Nars an etappas durant dus onns.

- Etappa 1:
magasin e plazzas da sport scu previa igl onn 2022
- Etappa 2:
bietg da menaschi e finiziun dallas plazzas da tennis igl onn 2023
(la piazza da tennis è pronta fegn premaveira 2023).

L'avertura digl antier stabilimaint Arena da sport La Nars è planisada per la fegn d'aton 2023.

Cumpetenzza da decider

La decisiun finala pertutgont l'approvaziun digl credit supplementar è an cumpetenzza digl cumegn d'urna Surses. Igl termin dalla votaziun communal all'urna è nia fixo sen igls 25 da settember 2022. Igl documaints da votaziun correspondent vignan tarmess allas votantas ed agls votants siva dalla cunsegliaziun antras la radunanza communal.

Proposta dalla suprastanza communal:

La suprastanza communal propona alla radunanza communal da consanteir agl credit supplementar per realisar l'Arena da sport La Nars a Savognin e da deliberar igl affar cun la proposta d'approvar igl credit d'impegn da CHF 1'100'000.00 per mangs digl cumegn d'urna Surses.

Tractanda 3

Project d'investiziun «construcziun luvratori communal Surses»: cunsegliaziun e deliberaziun digl affar davart igl credit d'impegn per mangs digl cumegn d'urna Surses

Igl cumegn ò per mangs d'elaborar igl project pertutgont la consrucziun dalla nova tgesa da scola primara Grava a Savognin. La concorrenza d'architectura è neida terminada ed igl è nia tscharnia en project victour. Ossa ins è vedlonder da planisar, uscheia tgi pò neir scumanzo igl pi tard la stad 2024 cun la construcziun dalla nova tgesa da scola. Per tala raschung ègl necessari da biagier en nov luvratori communal, cuncheigl tgi las localitads aint igl bietg polivalent tgi vignan nizigeidas ossa digl sarvetsch tecnic vignan duvradas da nov per la scola primara.

An chel connex ò la radunanza communal digls 7 da favrer 2022 gia da decider davart igl li digl nov luvratori communal. Treis lis èn stos an discussiun:

- A Cunter, Gravas, noua tgi sa cattava igl stand da sagettar per armas a caliber pitschen (parcelas nr. 5339/5443)
- A Cunter, zona d'industria Gravas, sen igl areal, noua tgi sa cattan actualmaintg las hallas da menaschi dalla firma "vonbüren restaurieren" (parcelas nr. 5449/5450).
- A Savognin, Davos Fallung, gist dasper la deponia Davos Fallung (parcella nr. 3954)

Alla fegn finala è nia decida per igl plaz, noua tgi stattan las hallas da menaschi dalla firma "vonbüren restaurieren" a Cunter.

Siva tgi la radunanza communal ò gia decida, noua tg'igl nov luvratori communal duess neir realiso, è la suprastanza communal sa fatschantada intensivamaintg cun igl standard dalla construcziun digl nov luvratori communal. Chegl an collaboraziun cun igl manader da partiziun digls sarvetschs technics e cun igl manader da partiziun construcziun|energeia/ovras. La fegnameira è da biagier en luvratori communal tgi pussibilitescha da reglar las lavours an moda effizianta ed economica e tgi porscha plaz avonda per biros e gardarobas per igls collaboratours scu er per metter sot tetg l'isaglia ed igls vehichels.

Maseiras da construcziun necessarias

Ve digls biros dalla firma vonbüren restaurieren ègl da far angal pitschnas adattaziuns. I stò pero neir biagia ena gardaroba adequata cun en local da cuminanza e tualettas per igls collaboratours.

En'expertisa dalla statica tgi è neida ordinada, ò demusso tgi la halla agl nord pò neir duvrada per metter sot tetg maschinas e material, schinavant tg'ella vign betg scaldada. Lò noua tgi vignan mess sot tetg igls vehichels da rumager neiv, dovrigl pero stringentamaintg en scoldamaint. Tenor expertisa stuess la halla agl nord damai neir sbuada e construeida da nov. Per evitar da sbuar la halla agl nord ins ò tschartgea otras schliaziuns per metter sot tetg igls vehichels per rumager la neiv. Igl è sa musso tgi la montascha d'en scoldamaint ainten la halla digl luvratori a Davos Fallung seia la varianta la pi optimala e bunmartgeda. Chella halla ansemen cun la deponia vignan tuttaveia duvradas e nizigeidas digl sarvetsch tecnic er siva dalla construcziun digl nov luvratori communal.

Costs d'investiziun

- Compra dallas hallas da biro e da menaschi existentas dalla firma vonbüren restaurieren (sainza magasign cun regals ots), Cunter	CHF	1'270'000.00
- Costs digl codesch funsil e digl geometer ed oters costs accessoris	CHF	60'000.00
- Renovaziun dallas hallas da biro e da menaschi a Cunter (incl. costs da planisaziun)	CHF	1'250'000.00
- Renovaziun digl luvratori a Davos Fallung (incl. costs da planisaziun)	CHF	420'000.00
- Imprevia, reserva	CHF	<u>250'000.00</u>
Costs totals		CHF 3'250'000.00

Igl è nia fatg en contract preliminar cun Fredy von Büren, titular dalla firma vonbüren restaurieren pertutgont la compra dallas hallas da biro e da menaschi. Ainten chel contract èn reglos igls detagls dalla compra. Igl cumegn da Surses n'ò betg basigns digl magasin cun regals ots, uscheia tgi chel vign er betg cumpro. Igl proprietari dalla firma igl pò vender a terzas persungas.

Cumpetenzza da decider

Igl cumegn d'urna Surses ò la cumpetenzza pertutgont la decisiun finala davart la concessiun d'en credit d'impegn. Igl termin dalla votaziun communal all'urna è nia fixo sen igls 25 da settember 2022. Igl documaints dalla votaziun correspondents vignan tarmess allas votantas ed agls votants, siva dalla cunsegliaziun antras la radunanza communal.

Proposta dalla suprastanza communal:

La suprastanza propona alla radunanza communal da consanteir agl credit d'impegn per la realisaziun digl luvratori communal a Cunter incl. la renovaziun dalla halla digl luvratori a Davos Fallung e da deliberar igl affar cun la proposta d'approvar igl credit d'impegn da CHF 3'250'000.00 per mangs digl cumegn d'urna Surses.

Tractanda 4

Project d'investiziun «construcziun staziun da trafo TS 1 e TS 2 a Tinizong» an connex cun la rezgia dalla Resurses SA: dumonda per credit d'object brut da CHF 700'000.00

An connex cun la construcziun dalla rezgia dalla Resurses SA a Tinizong ègl sto cler pigl cumegn, tgi vigna a duvrar pigl menaschi ena prestaziun pi ota da retrer energieia electrica. L'Ovra electrica Surses ò survagnia igl onn 2021 dalla Resurses SA ena dumonda da colliaziun correspondententa per l'examinaziun. A basa da chella ò igl cumegn da Surses delibero en import da CHF 200'000.00 per igl budget 2022 per construeir ena nova staziun da trafo.

Igl è sa musso tgi las indicaziuns èn ossa otras tgi supposeidas ed igl import corresponda er betg ple causa dalla carascheia. Cun igl avanzamaint digl project è s'augmentada la prestaziun consecutiva necessaria adegna daple. Igl mez favrer 2022 ò la ReSurses SA alla fegn finala pusto radond 1677 kVA (kilovoltamper) prestaziun consecutiva cun inoltrar en aveis d'installaziun. Per saveir metter a disposiziun chella prestaziun consecutiva ston neir construeidas da nov dus staziuns da trafo sen igl areal dalla nova rezgia. Tottas dus staziuns da trafo èn gio neidas planisadas an collaboraziun cun igls patrungs da construcziun ed ins ò per part gio permangs da las construeir. Per betg antardar la construcziun dalla nova rezgia e perveia digls termins da furniziun fitg lungs ins ò gio procuo per chellas incumbensas ed ampustaziuns.

I vala da menziunar tgi tenor la lescha davart igl provedimaint d'electricidad igl cantun Grischun ò la gestiunaria dalla reit da distribuziun locala, vot deir la OE Surses resp. igl cumegn, da garanteir la colliaziun da tot las consumentas finalas e da tot igls consuments finals sen tot igls nivels da tensiun.

Igl costs per la construcziun dallas dus staziuns da trafo sa cumponan ossa scu suonda:

Stema digls costs per la construcziun nova staziun da trafo rezgia 1+2

- **Costs totals TS 1+2 CHF 700'000.00**

Da chels costs vignan surpiglias radond CHF 338'000.00 digl ewz e digls patrungs da construcziun. Numnadamaintg cun la contribuziun per la colliaziun alla reit electrica e cun surpiglier igls costs dalla NE5 anfignen tar igl li da transmissiun dalla reit (ewz alla OE Surses).

- Costs nets cumegn TS 1+2 CHF 362'000.00

Pinavant ò l'utilisadra digl attatg, vot deir la Resurses SA, da paer la contribuziun per la reit (taxa d'attatg) da CHF 150.00/kV per la prestaziun annunztgeida. Tar 1'677 kVA à CHF 150.00 monta chegl antradas da CHF 251'550.00 per la OE Surses resp. per igl cumegn da Surses.

Ponderaziuns dalla suprastanza communal

La nova rezgia dalla Resurses SA a Tinizong è da gronda impurtanza economica per igl cumegn da Surses. Per garanteir la funcziun dalla rezgia è necessaria stringentamaintg la construcziun dallas dus staziuns da trafo. Chegl è er aint igl interess digl cumegn da Surses. Scu menziuno soura è la OE Surses er oblieida da garanteir la colliaziun da tot las consumentas finalas e da to igls consuments finals sen tot igls nivels da tensiun.

Proposta dalla suprastanza communal:

La suprastanza communal propona alla radunanza communal d'approvar igl credit d'object brut da CHF 700'000.00 per las dus novas staziuns da trafo tar la rezgia a Tinizong.

Tractanda 5

Vendita dall'antieriura tgesa communal a Marmorera (parcella Nr. 12043) an possess digl cumegn da Surses

Sen la parcella nr. 12043 sa catta l'antieriura tgesa communal da Marmorera. La parcella ò ena surfatscha da 760 m² ed è ainten la zona per edifezis publics. Igl bietg è nia construa igl onn 1974 ed ò sarvia ca. 10 onns scu tgesa communal. Da l'ò annò è la tgesa nunutilisada e siva dalla fusiun digl cumegn igl onn 2016 on gia li liaint angal ple singulas occurrenzas pitschnas. Aint igl partera ègl dus refugis da protecziun civila cun dus locals sanitar. Ainten ena stanza separada cun antrada separada sa catta ena staziun da transfurmatour. Sen igl plang soura ègl ena gronda sala e dus stanzas pi pitschnas inclusiv tualettas. Igl sotigltetg n'è betg anc biagia or.

Siva d'ena dumonda concreta igl onn 2019 ò la suprastanza communal decidia da publitgier l'antieriura tgesa communal per la vendita. La publicaziun è succedeida igls 28 da mars 2019 aint igls figls uffizials digl cumegn (Pagina da Surmeir e Pöschli) cun termin d'offerta anfignen igls 22 d'avregl 2019. Siva tgi la radunanza communal ò gia consantia alla vendita dall'immobiglia ò igl requirent da lez taimp alla fegn finala desistea dalla compra ed igl schaschant è rasto an possess digl cumegn. Oss ègl avantmang en'offerta da compra da signour Arnaud Joseph Kieffer da Puntraschigna. Igl interessent less renovar la tgesa per intents d'abitar.

Agl cumprader ègl ancunaschaint tgi existan diversas restricziuns an connex cun igl acquist da chella immobiglia. Igl edifezi dastga neir nizigia angal scu abitaziun primara. Igl grond schler da protecziun civila digl partera stò rastar, na dastga betg neir biagia anturn e stò – tenor igl Uffezi da militer e da protecziun civila digl cantun Grischun - esser disponibel alla publicitad an cass d'urgenza. La staziun da trafo tgi sa cattava aint igl bietg è neida sbuada cunche gl tg'è nia biagia ena nova staziun da trafo igl onn 2020/21. Pinavant exista per la Swisscom en dretg da passar cun lengias da cabels da telefon. Pinavant stò esser garantia igl access agl indrez d'alarm digl cumegn tgi sa catta sen igl sotigltetg. Risguardond chellas restricziuns per part grondas ò la suprastanza communal fixo igl prietsch da compra per l'immobiglia sen CHF 220'000.00. En biro d'immobiglias extern ò er considero chella somma per giustifitgeida. Divers maletgs, stabellas cun antagls da vobas da famiglia ed en begl, tgi èn ias igl onn 1976 an possess digl cumegn antras ena donaziun da Florin Dora, vignan allontanos digl edifezi e restan an possess digl cumegn.

Schinavant tgi la compra vign realisada, vign igl cumegn a zonar anturn l'immobiglia dalla zona per edifezis publics ainten la zona da vischnanca. Chegl duess succeder a caschung d'ena proxima revisiun dalla planisaziun locala.

Cunchegl tg'igl cumegn da Surses n'ò nign adiever concret per chella immobiglia, considerescha la suprastanza communal tgi ena vendita fetscha senn. Schiglio rastess igl edifezi anavant veid e nunutiliso.

Proposta dalla suprastanza communal:

La suprastanza propona alla radunanza communal d'acceptar la vendita dall'anterioura tgesa da scola da Marmorera per igl prietsch da CHF 220'000.00 agl cumprader potenzial numno soura.

Tractanda 6

Compra dalla hetta (parcella nr. 11188, Tgesa da Sett, Bivio) an possess dallas Ovras electricas digl martgea da Turitg (ewz): dumonda per credit d'object da CHF 250'000.00

Igl cumegn da Surses ò cumpro igl 2018 la hetta digl militer sen igl Pass digl Sett cun igl scopo da la transfurmar e nizigier scu tgamona per viandantas e viandants. Chegl aint igl rom digl project Parc Ela-Trek, ena ruta da viandar a lunga distanza an 18 deis sen l'otezza dallas alps aint igl Parc Ela. Per la reconstrucziun planisada ò la radunanza communal digls 30 d'avost 2021 approvo en credit brut da CHF 760'000.00. Las lavours da reconstrucziun cozzan anc. L'utilisaziun dalla tgamona è planisada a parteir dalla stad 2023.

Gist dasper la tgamona è la hetta dallas Ovras electricas digl martgea da Turitg (ewz). Chella hetta è neida biageida da sies taimp scu cutier pigls montaders dallas lengias agl liber, las qualas els vevan da mantignair an chel territori. Cun surdar la reit da transmissiun alla Swissgrid ò igl ewz er surdo la responsablada digl mantignamant dallas lengias alla Swissgrid. Consequentamaintg dovra igl ewz betg ple la hetta ed ò perchegl dumando agl cumegn sch'ins fiss interesse da comprar chell'immobiglia.

Pertge ègl raschunevel pigl cumegn da comprar la hetta?

Cun la compra dall'immobiglia digl ewz sen igl Pass digl Sett sa dattan per igl cumegn novas pussebladads an connex cun la gestiun dalla tgamona digl Parc Ela-Trek:

- cun la compra dall'immobiglia ins survign er igl dretg dalla funtanga tgi sa catta sen chella parcella. Cotras ins pudess piglier l'ava per la tgamona da chella funtanga e na stuess betg - scu previa actualmaintg aint igl project digl Parc Ela-Trek - manar notiers l'ava sur en conduct da radond 500 meters. Uscheia ins pudess redutgier considerablamaintg igls costs;
- igls manaders dalla tgamona (per la gestiun è responsabla la Corporaziun d'alp Cavreccia/Settimo) pudessan abitar ainten la hetta digl ewz. Cotras stess a disposiziun pigls giasts ena tgombra supplementara cun 2 letgs ainten la tgamona. Chegl monta tg'ins savess generar duple antradas;
- la Corporaziun d'alp Cavreccia/Settimo fiss interessada da piglier a tschains la hetta digl ewz;
- causa prescripziuns digl Uffezi d'agricultura e geoinfurmaziun GR, digl Uffezi federal d'agricultura e dalla Pro Natura pò la tgamona neir duvrada angal dad uniuns e digl 1. da zarcladour anfignen igls 30 d'otgover. La hetta digl ewz è libra da prescripziuns e pò tenor basigns neir duvrada sur onn.

Malgro tgi igl bagn funsil digl ewz ò tenor stema ena valeta considerablamaintg pi ota, è igl ewz siva las tractativas cun igl cumegn sa musso pront da vender la parcella (hetta e funtanga) per en prietsch da CHF 250'000.00.

Proposta dalla supranza communal:

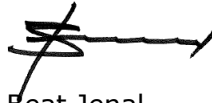
La supranza propona alla radunanza communal da conceder igl credit da CHF 250'000.00 per cumprar la hetta digl ewz (parcella nr. 11188, Tgesa da Sett, Bivio).

Tinizong, igls 12 d'avost 2022

Per la supranza communal Surses:

Leo Thomann
mastral

Beat Jenal
scrivant da cumegn